

Ἐπίκαιροι Σχολιασμοί: Ἁγία Γραφή καί Ἐπικαιρότητα. τοῦ Πρωτοπρεσβύτερου Θωμᾶ Βαμβίνη.

Στήν θέση τῶν Ἐπίκαιρων Σχολιασμῶν δημοσιεύουμε μιά μικρή εἰσήγηση στήν πρώτη φετινή σύναξη τῶν ὑπευθύνων Κληρικῶν τοῦ κατηχητικοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου τῆς Μητροπόλεώς μας καί τῶν λαϊκῶν κατηχητῶν, πού μᾶς ἀνατέθηκε νά παρουσιάσουμε. Ἔχει τήν μορφή ὁμιλίας, ἀπαρτίζεται ὅμως ἀπό ἐπίκαιρους σχολιασμούς αἰχμηρῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων, πού γεννιοῦνται ἀπό τήν αἰχμαλωσία σέ πειρασμικούς λογισμούς τῆς ρέουσας κοσμικῆς ἐπικαιρότητας.

Ὅπως φανερώνει ὁ τίτλος τῆς εἰσήγησής μου –«Ἁγία Γραφή καί Ἐπικαιρότητα»– θά μιλήσουμε γιά ἕναν πειρασμό πού μᾶς προσβάλλει μέσα στήν διαδικασία τῆς κατήχησης, γενικά μέσα στήν ποιμαντική πράξη τῆς Ἐκκλησίας. Θέλουμε μέ κάθε τρόπο νά παρουσιάσουμε τήν Ἁγία Γραφή καί ὅλη τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας σάν κάτι τό ἐπίκαιρο. Δέν εἶναι κακός ὁ σκοπός. Πολύ συχνά κακός εἶναι ὁ τρόπος. Σ' αὐτόν τόν τρόπο θά ἐπικεντρωθοῦμε. Πολύ συχνά, λοιπόν, θέλουμε νά ἐπικαιροποιήσουμε τήν Ἁγία Γραφή ἔχοντας τόν νοῦ μας αἰχμαλωτισμένο στήν νοοτροπία τοῦ κόσμου καί ὄχι στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ζωή ἀληθινή καί γι' αὐτό εἶναι πάντα ἐπίκαιρη.

Θά ξεκινήσουμε ἀπό τίς σημασίες τῶν λέξεων «ἐπικαιρότητα» καί «ἐπίκαιρο». Ἀπό τό λεξικό μαθαίνουμε: Ἐπικαιρότητα εἶναι ἡ ιδιότητα

τοῦ ἐπικαιροῦ ἢ τό σύνολο τῶν γεγονότων πού ἀπασχολοῦν τήν συγκεκριμένη στιγμή τά Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως. Ἐπίκαιρο εἶναι αὐτό πού γίνεται τήν κατάλληλη στιγμή ἢ αὐτό πού σχετίζεται μέ τό παρόν, μέ ὅ,τι συμβαίνει τώρα, μέ σύγχρονα γεγονότα ἢ, ἀκόμη, σέ σχέση μέ τόπο, εἶναι αὐτό πού ἔχει ιδιαίτερη σημασία γιά τήν ἐπίτευξη ὀρισμένου σκοποῦ. Λέμε, γιά παράδειγμα, ὅτι οἱ στρατιωτικές δυνάμεις κατέλαβαν ἐπίκαιρες θέσεις, πού σημαίνει κατέλαβαν κατάλληλες θέσεις, ὥστε νά πετύχουν τόν σκοπό τους.

Ἄν δῆ κανεῖς τήν Ἁγία Γραφή, μέσα ἀπό τήν πίστη καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, σχετιζόμενη μέ τίς παραπάνω σημασίες τοῦ ἐπικαιροῦ, θά διαπιστώσῃ ὅτι πραγματικά μᾶς προσφέρει τήν κατάλληλη διδασκαλία πού ἔχουμε ἀνάγκη γιά κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας. Οἱ λόγοι της, γεμάτοι νόημα ζωῆς, εἶναι αὐτοί πού πρέπει νά ἔχουμε μέσα στό νοῦ μας διαρκῶς. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ πρέπει νά «ἐνοικεῖ πλουσίως» μέσα στήν καρδιά μας, ὥστε αὐτός νά καθορίζῃ τήν πορεία τῆς ζωῆς μας. Δέν σχετίζεται, βέβαια, μόνον μέ τήν κάθε στιγμή τῆς παρουσίας ζωῆς μας, ἀλλά εἶναι αὐτή πού μᾶς ἀνοίγει ἕνα φωτεινό ἀτελεύτητο μέλλον. Γι' αὐτό ποτέ δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι κάτι παλιό, ἕνα κείμενο πού γράφτηκε ἄλλη ἐποχή καί ἀφορᾷ ἄλλες κοινωνίες, ὅτι εἶναι, δηλαδή, κάτι τό παρωχημένο.

Γνωρίζουμε, βέβαια, ὅτι τά κοινωνικά δεδομένα τῆς ἐποχῆς πού γράφηκαν τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἦταν διαφορετικά ἀπό τά σημερινά. Γι' αὐτό καί ὑπάρχουν καί κάποιες ιστορίες οἱ ὁποῖες παίρνουν στοιχεῖα ἀπό τήν κοινωνία τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς ἐποχῆς τῶν Προφητῶν πού δέν συναντοῦμε στίς μέρες μας. Ἀλλά εἶναι πολύ εὔκολο κανεῖς, ὅταν ζῆ μέσα στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, νά μεταβαίνῃ ἀπό τήν σάρκα τῆς λέξης ἢ τῆς πρότασης, στό πνεῦμα, στό νόημα καί νά προσλαμβάνῃ τήν ἀλήθεια πού μεταδίδεται μέσα ἀπό τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Εἶπαμε προηγουμένως ὅτι ἡ ἐπικαιροποίηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ἕνας πειρασμός. Βλέπουμε στίς μέρες μας πάρα πολύ ἔντονα στό διαδίκτυο καί σέ διάφορα ἄλλα μέσα νά γίνεται ἀπό πολλούς μιά προσπάθεια «ἐκσυγχρονισμοῦ» τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, μιᾶς ἐπικαιροποίησης τῆς διδασκαλίας της κι αὐτό νά γίνεται μέ ποικίλους τρόπους. Συνήθως βλέπουμε ὅτι οἱ περισσότεροι μιλάνε γιά τήν ἀγάπη, χωρίς νά διακρίνουν τήν ἰδιοτελή ἀπό τήν ἀνιδιοτελή ἀγάπη καί χωρίς νά θυμοῦνται τό «μαστίγιο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ» πού εἶναι, κατά τόν Ἀββᾶ Ἰσαάκ, ἡ κόλαση. Θυμοῦνται τό «οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω», πού εἶπε ὁ

Χριστός στήν συλληφθεῖσα γιά πορνεία γυναίκα, χωρίς νά θυμοῦνται τήν συνέχεια τοῦ λόγου Του, τό «πορεύου καί ἀπό τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε»(Ιωαν. 8,11). Δέν θυμοῦνται «σκληρούς» λόγους, ὅπως τό «ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τήν ἀνομίαν»(Ματθ. 7,23), πού θά πῆ ὁ Χριστός σέ κάποιους ἐξωτερικά εὐλαβεῖς, οὔτε «πολυπραγμονοῦν» τόν διαχωρισμό τῶν «προβάτων» ἀπό τῶν «ἐρίφων» κατά τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

Γι' αὐτόν τόν λόγο δέν θέλουν, οἱ πιά πολλοί, τήν Παλαιά Διαθήκη. Ἐκεῖ βλέπουν τόν Θεό τιμωρό καί ὄχι ἐλεήμονα πού ἐλεεῖ τόν ἀμαρτωλό, ὅπως τόν ὑμνεῖ ὁ Δαυΐδ. Μένουν στήν Καινή Διαθήκη καί ἀπό αὐτήν κάνουν ἐπιλογές. Δέν μιλοῦν π.χ. γιά τό ὅτι «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βιάζεται καί βιασταί ἀρπάζουσιν αὐτήν», ἀλλά μόνον ὅτι «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστί». Ἔτσι κάποιιοι παρηγοροῦν τήν ἀσωτία τους. Θυμοῦνται τήν παραβολή τοῦ ἀσώτου, στήν ὁποία περιγράφεται ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατρός, χωρίς νά μελετοῦν ἄλλα μηνύματα πού βγαίνουν μέσα ἀπό αὐτήν τήν παραβολή, τά ὁποῖα μᾶλλον δέν συμφέρουν στήν φιλαυτία μας.

Αὐτό τό ὁποῖο εἶναι σημαντικό νά γνωρίζουμε, εἶναι ὅτι τό ἄγχος πού ἔχουν πολλοί στίς μέρες μας, νά ἐπικαιροποιήσουν τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί νά τήν παρουσιάσουν ὅτι εἶναι σύγχρονη, τό γεννᾶ μέσα τους ἡ αἰχμαλωσία τῆς προσοχῆς τους ἀπό τήν ζωή τοῦ κόσμου. Συνήθως προσπαθοῦν νά δείξουν ὅτι καί ἡ Ἐκκλησία λέει τά ἴδια μέ τούς διαφωτιστές ἢ μέ ὄλους ἐκείνους πού μιλοῦν γιά τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, τήν ἀξιοπρέπεια καί τήν τιμή του, μέ ὅλες τίς πιθανές ἰδιαιτερότητές του. Ἔτσι ὅμως, μέ τό βλέμμα στραμμένο στήν νοοτροπία καί στίς ιδέες πού κυκλοφοροῦν στήν σημερινή κοινωνία, παραβιάζουν τά νοήματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀκυρώνουν τό σωστικό περιεχόμενό της, γιατί δέν τήν προσλαμβάνουν ἀκέραια καί μέ ἀπλότητα καρδιάς.

Πιστεύουμε ὅτι εἶναι πολύ σημαντικό νά θυμόμαστε, ὅτι ἐμεῖς (ἂν θέλουμε νά εἶμαστε ὀνόματι καί πράγματι Ὁρθόδοξοι) δέν ἐπιλέγουμε τμήματα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί δέν τά ἐρμηνεύουμε μέ βάση τήν νοοτροπία τοῦ κόσμου, ἀλλά ἐρμηνεύουμε τόν κόσμο μέ βάση τήν Ἁγία Γραφή.

Θά ἐπιχειρήσουμε μιά τέτοια ἐρμηνεία κλείνοντας αὐτήν τήν σύντομη εἰσήγηση.

Ὁ σημερινός κόσμος ἐρμηνεύεται πάρα πολύ καλά μέ ὀρισμένους στίχους ἀπό τόν 11ο ψαλμό τοῦ Δαυΐδ, ὁ ὁποῖος στούς δύο πρώτους

στίχους λέει: «Σῶσον με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὄσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων».

Ἐδῶ ὁ Δαυΐδ, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποιασδήποτε ἐποχῆς, πού αἰσθάνεται τί γίνεται μέσα στήν κοινωνία πού ζῆ, βγάζει αὐτήν τήν κραυγή τῆς προσευχῆς στόν Θεό: «Σῶσον με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὄσιος». «Ὁσιος» ἐδῶ, κατά τόν Εὐθύμιο Ζυγαβηνό, εἶναι «ὁ τά πρὸς τόν Θεόν εὐσεβής». Ἡ προσευχητική κραυγή λέει ὅτι αὐτοί πού εἶναι εὐσεβεῖς πρὸς τόν Θεό, πού ἔχουν ὀρθή πίστη καὶ ὀρθή ἀναφορά πρὸς τόν Θεό, πού ἔχουν ἀνοιχτό πεδίο πρὸς τό βάθος καί τό ὕψος τῶν προσταγμάτων καί τῶν κριμάτων τοῦ Θεοῦ, ἔχουν ἐκλείψει. Γι' αὐτό «σῶσον με, Κύριε».

Ὁ Ζυγαβηνός λέγει ὅτι οἱ «ὄσιοι» ἔχουν ἐκλείψει γιά δύο λόγους: Ὁ πρῶτος εἶναι γιατί ἕνας-ἕνας φεύγουν ἀπὸ αὐτόν τόν μάταιο κόσμο, ὅπως τό βλέπουμε στήν ἐποχή μας, πού εἶχαμε πολλούς καί μεγάλους ἀσκητές, οἱ ὅποιοι ἔφυγαν ἀπὸ αὐτήν τήν ζωή, ἀπὸ αὐτόν τόν κόσμο καί ὀρισμένοι ἔχουν ἤδη ἀγιοκαταταχθῆ. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι γιατί οἱ «ὄσιοι» διώκονται «πάρα τῶν ἀνοσίων», ὥστε νά μήν ἐπιδροῦν καθοδηγητικά καί φωτιστικά στίς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων. Ὁ λόγος τους πολεμᾶται, διαβάλλεται, διαστρέφεται ὡς λόγος ἐκτός ἐποχῆς, ὡς ἀνεπίκαιρος.

[...] Αὐτό πού λέει ὁ Δαυΐδ, «ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων», σημαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι δέν ἀντέχουν ὀλόκληρη τήν ἀλήθεια, κάνουν ἐπιλογές, δέν παίρνουν ἀκέραιο τόν εὐαγγελικό λόγο, μιλοῦν γιά τήν ἀγάπη ἐπιφανειακά, συναισθηματικά, φίλαυτα καί δέν μιλοῦν γιά τό ὅτι ὁ Θεός εἶναι δίκαιος καί ὅτι θά ὑπάρξῃ κρίση, ὅπως καί κόλαση. Φτιασιδώνουν τήν ἐωσφορική ὑπερηφάνειά τους καί τήν ἰδιοτέλειά τους μέ ἀντιευαγγελικές θεωρίες, σάν κι αὐτές πού ἀναφέραμε προηγουμένως, περί τοῦ προσώπου.

Στίς μέρες μας, σάν παρένθεση νά ποῦμε, ὅτι αὐτά τά περί προσώπου δέν συζητιοῦνται μόνο μέσα στόν θεολογικό χῶρο, συζητιοῦνται πρωτίστως καί κυρίως στόν φιλοσοφικό καί στόν βιοηθικό χῶρο. Εἶναι πολύ σημαντικό νά ξέρουμε ὅτι στίς μέρες μας ἔχει ξεπεραστῆ (σέ ἀρκετούς «κοσμικούς») τό κόμπλεξ καί οἱ ἐνοχές γιά τίς ἀμβλώσεις. Τώρα μιλοῦν πλέον γιά ἀμβλώσεις μετά τήν γέννηση, δηλαδή γιά βρεφ-οκτονίες, στηριζόμενοι σέ φιλοσοφικές καί κοινωνιολογικές ἀπόψεις περί προσώπου. Ἰσχυρίζονται ὅτι τό ἔμβρυο δέν εἶναι πρόσωπο, οὔτε ἐπίσης τό βρέφος εἶναι πρόσωπο, διότι δέν ἐκφράζουν τήν δική τους θέληση καί δέν ἐκφράζουν ἀπαιτήσεις γιά ἀτομικά τους δικαιώματα. Δέν

είναι πρόσωπα, γιατί τό πρόσωπο ἔχει ἀπαιτήσεις καί δικαιώματα. Καί ἐφόσον δέν εἶναι πρόσωπα, δέν ἔχουν δικαιώματα στή ζωή. Δικαίωμα ἔχει ἡ μητέρα, πού εἶναι πρόσωπο καί μπορεῖ νά ἀποφασίζη. Δηλαδή, αὐτά τά περί προσώπου, πού τό συνδέουν μέ τήν ἐλευθερία, τήν ἀξιοπρέπεια, τήν ἀπροϋπόθετη ἀποδοχή τῶν ἐπιλογῶν του, φτάνουν σέ πολύ φρικτά ἀποτελέσματα στίς μέρες μας.

Ὅποτε, τό «ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπό τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων» σημαίνει ὅτι γίνονται τέτοιου εἴδους διαστρεβλώσεις καί ἐπιλογές, ντυμένες καί μέ θεολογικό ἔνδυμα ἀπό ὀρισμένους, οἱ ὁποῖοι προσλαμβάνουν φιλοσοφικές καί κοινωνιολογικές ἀπόψεις καί τίς ἐπεξεργάζονται ὡς θεολογικές, ἀλλοιώνοντας τήν διδασκαλία καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξοβελίζουν τήν εὐαγγελική ἄσκηση, τήν ἀπλότητα τῆς πίστεως, τήν καθαρότητα τοῦ ἤθους, πού ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος προκειμένου νά ἀνακαινισθῇ.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Δαυΐδ δέν λέει στόν ψαλμό του ὅτι «ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι», διότι οἱ ἀλήθειες δέν λιγοστεύουν. Δέν ἔχει χαθῆ ἡ ἀλήθεια. Ὑπάρχει μέσα στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, στά μέλη της τά ὁποῖα ζοῦν αὐθεντικά τήν ζωή της.

Αὐτό πού ἴσως συμβαίνει εἶναι, ὅτι οἱ ἀλήθειες ἔχουν λιγοστεύσει στίς συνειδήσεις μεγάλης μερίδας τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ συνειδήσεις σταδιακά σωμαίνονται καί νεκρώνονται. Οἱ ἀλήθειες γιά τίς ὁποῖες μιλάει ὁ Δαυΐδ δέν εἶναι κανόνες μιᾶς φιλοσοφικῆς ἀνθρώπινης ἠθικῆς, οὔτε εἶναι νόμοι τοῦ κράτους, πού μποροῦν νά ἀλλάζουν ὅποτεδήποτε. Εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στόν κόσμον, ὁ Ὅποιος μαζί μέ τόν Ἐαυτό Του ἀποκαλύπτει τό νόημα τοῦ κόσμου, τό νόημα τῆς ζωῆς μας, τό νόημα πού ἔχει ἡ ὕπαρξη τοῦ ἀνθρώπου μέσα στόν κόσμον.

Γιά νά κλείσουμε. Αὐτό ἦταν ἓνα παράδειγμα γιά τό πῶς ἐμεῖς ἐρμηνεύουμε τήν ζωή τοῦ κόσμου μέ βάση τόν λόγο τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Δέν προσπαθοῦμε νά προσαρμόσουμε τήν Ἁγία Γραφή στήν νοοτροπία τοῦ κόσμου, στίς διάφορες ἀντιλήψεις, στίς διάφορες θεωρίες τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος τούτου, διότι μιᾶ τέτοια ἐνέργεια διαστρεβλώνει τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἀκυρώνει τό σωστικό ἔργο της.

Ὅποιος ἔχει ἀπόψεις, οἱ ὁποῖες εἶναι ἐπιλογή ἀπό τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι ὀλόκληρη, ἀκέραια, ἡ ἀλήθεια της, αὐτός ἀδικεῖ τόν ἑαυτό του, ἀκυρώνει τήν δική του σωτηρία καί, ἂν αὐτά πού ζῆ ὁ ἴδιος, τά διδάσκει καί στούς ἄλλους, εἶναι μιᾶ πληγή μέσα στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί δέν προσφέρει καλή ὑπηρεσία.

Αυτά τά λίγα θέλαμε νά ἀναφερθοῦν, παρουσιάζοντας τόν πειρασμό πού ἔχουμε ὡς κατηχητές καί ὡς ποιμένες μέσα στήν Ἐκκλησία, ὅταν προσπαθοῦμε νά ἐπικαιροποιήσουμε τήν Ἁγία Γραφή μέ ἕναν στρεβλό τρόπο καί ὄχι νά ἐρμηνεύσουμε τήν ἐπικαιρότητα μέ τό φῶς τοῦ λόγου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, οὔτε νά ζήσουμε τό διαρκῶς ἐπίκαιρο πού ἔχει ἡ Ἁγία Γραφή, ὁ λόγος τῆς ὁποίας εἶναι τήν ἀνάγκη νά «ἐνοικῆ πλουσίως» μέσα στήν καρδιά μας, ὥστε νά καρποφορῆ τήν σωτηρία μας.

Πηγή : <http://www.parembasis.gr>